

Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för tvätt- och textilservice

Villkor för utförande av tjänsten

Kriterieutkast för externa synpunkter

Villkor för utförande av tjänsten

Produktens miljöfarlighet

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 10328

Syftet med detta kontraktsvillkor är att begränsa spridning av miljöfarliga ämnen i miljön. Detta kontraktsvillkor utesluter användning av produkter som är klassificerade som miljöfarliga.

Kriterietext

Leverantören ska vid utförandet av kontraktet använda produkter som inte är klassificerade med nedanstående faroklasser och faroangivelser enligt förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen), varken i EU-harmoniserad klassificering (enligt bilaga VI i CLP-förordningen) eller vid egenklassificering.

Klassificering enligt Förordning (EG) nr 1272/2008	
Faroklass	Faroangivelse
Farligt för vattenmiljön – akut fara	H400
Farligt för vattenmiljön – fara för skadliga långtidseffekter	H410, H411, H412, H413

Undantag:

- Produkter där klassificeringen med faroangivelse H410, H411 eller H412 beror på innehåll av perättiksyra (CAS-nr 79-21-0) eller väteperoxid (CAS-nr 7722-84-1).
- Produkter innehållande aktivt klor för blekning undantas från kravet vid omtvätt av svårt nedsmutsat tvättgods¹.
- Delkomponenter i textiltvättmedel avsedda för professionellt bruk som är klassificerade med H412 på grund av enzyminnehåll. Undantaget gäller under förutsättning att delkomponenterna blandas i en automatiserad process i direkt anslutning till tvättmaskinen.

¹ Med svårt nedsmutsat tvättgods menas exempelvis färgämnesfläckar från läkemedel, textilier, kaffe, te, urin, färgrester från läppstift, antitranspirationsmedel, bläck med mera. (kategori C, i Textilhandboken - Avsedd för textilier inom vård och omsorg, SIS-TR 11:2011)

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella produkten, till exempel:

- [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), Textiltvättmedel för professionellt bruk, version 3
- [Bra Miljöval](#), Kemiska produkter, version 2018:1.
- [EU Ecolabel](#), Tvättmedel för industriellt och institutionellt bruk, (EU) 2017/1219

Säkerhetsdatablad

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera produktens säkerhetsdatablad, se säkerhetsdatabladets avsnitt "2 Farliga egenskaper" – här anges produktens farliga egenskaper. Kontrollera att ingen av de angivna faroklasserna/faroangivelserna i kravet finns upptagna här.

Egendecklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendecklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendecklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Det här kravet är formulerat som ett särskilt kontraktsvillkor som inte behöver uppfyllas vid anbudslämnandet. I stället ska det uppfyllas när kontraktet har startat eller vid en senare angiven tidpunkt.

Detta krav kan verifieras med produktens säkerhetsdatablad, mer information om detta finns under förslag till uppföljning.

[Egenklassificering](#) av ingående ämnen omfattas av detta krav. Faroangivelserna kan utläsas [här](#).

Egendecklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på [Swedacs webbplats](#).

Motiv

Produkter som klassificeras som miljöfarliga kan orsaka negativ påverkan på den yttre miljön vid exponering. Det är därför motiverat att ställa krav på att produkterna inte ska vara klassificerade som miljöfarliga.

Undantaget för perättiksyra och väteperoxid som blekmedel i tvättmedel avsedda för professionell användning görs då dessa ämnen under tvättprocessen bryts ner till ämnen som inte är klassificerade med faroangivelse H410, H411 eller H412.

Tensiders nedbrytbarhet

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 11564 NYTT KRITERIUM

Syftet med detta kontraktsvillkor är att begränsa spridning av tensider som inte är nedbrytbara och därför kan ansamlas i miljön. Tensider/ytaktiva ämnen används i stora mängder i tvättmedel och många tensider är giftiga för vattenlevande organismer.

Kriterietext

Leverantören ska vid utförandet av kontraktet använda produkter där de tensider som ingår i produkten är lätt nedbrytbara (aerobt) enligt OECD:s riktlinjer [testmetod 301\(A till F\) eller 310](#) eller likvärdiga testmetoder samt anaerobt nedbrytbara enligt OECD:s riktlinjer [test 311](#), eller likvärdiga testmetoder.

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella produkten, till exempel:

- [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), Textilservice, version 4 eller Textiltvättmedel för professionellt bruk, version 3
- [Bra Miljöval](#), Kemiska produkter, version 2018:1.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara

verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Observera att detta krav inte kan verifieras med säkerhetsdatablad. Det beror på att kravet ställs på både aerob och anaerob nedbrytbarhet hos de ingående tensiderna, vilket inte framgår av säkerhetsdatabladet

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på [Swedacs webbplats](https://www.swedacs.se).

Motiv

En tensid är ett organiskt ämne (och/eller blandning) som består av en vattenlöslig och en fettlös del vilket ger den ytaktiva egenskaper. Tensider är därför effektiva som rengörare och är vanligt förekommande i de flesta typer av rengöringsmedel. Tensider förbättrar också produktens ytegenskaper.

Tensider är de ämnen som ingår i störst mängd i flertalet produkter med rengörande effekt och är de funktionsmässigt viktigaste. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel (Detergentförordningen) ställs krav på att tensider i tvätt- och rengöringsmedel ska vara lätt nedbrytbara om inte undantag har beviljats. Kravet omfattar både nedbrytbarhet under syrerika (aeroba) förhållanden och under syrefattiga (anaeroba förhållanden) eftersom det finns tensider som ansamlas i reningsverkens slam. Slammet rötas (anaerobt) vilket medför krav på även anaerob nedbrytning. Flertal reningsverk i Sverige sprider slam som växtnäring på åkermark. Många tensider är giftiga för vattenlevande organismer och det är därför inte bra om de ansamlas i miljön.

Lätt nedbrytbar innebär att ett ämne bryts ner i en syrerik/aerob miljö vid ovan angivna tester inom 28 dagar. Ämnet bedöms vara lätt nedbrytbart om 70% DOC (Dissolved Organic Carbon) brutits ner och 60% ThOD (Theoretical Oxygen Demand) eller ThCO₂-produktion (CO₂-utveckling) för respirometriska metoder. Test för 10-dagarsfönstret behöver inte uppfyllas.

Begränsning av specifika ämnen/ämnesgrupper

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 10336

Syftet med detta kontraktsvillkor är att begränsa ämnen/ämnesgrupper som är farliga för miljön och/eller människors hälsa. Dessa ämnen/ämnesgrupper utesluts inte genom generella krav på ämnens egenskaper.

Kriterietext

Leverantören ska vid utförandet av kontraktet använda produkter som inte innehåller följande ingående ämnen¹ och ämnesgrupper:

- EDTA (CAS-nr 60-00-4)
- Ämnen på kandidatförteckningen²
- Ämnen som har utvärderats av EU att vara PBT (Persistent, Bioaccumulative and Toxic), vPvB (very Persistent and very Bioaccumulative)³
- Ämnen som av EU anses vara hormonstörande eller potentiellt hormonstörande⁴

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

¹ Som ingående ämnen räknas alla ämnen i tvättkemikalien, även tillsatta additiver i ingredienser (till exempel konserveringsmedel och stabilisatorer). Föreningar från råvaruproduktion ingår dock inte. Som föreningar räknas rester från råvaruproduktionen som ingår i tvättkemikalierna i koncentrationer under 0,01 viktprocent. Ämnen som medvetet och med ett visst syfte tillsatts en råvara betraktas inte som föreningar oavsett koncentration.

² Kandidatförteckningen finns på följande länk <http://echa.europa.eu/candidate-list-table>

³ Kriterier för att bedöma om ämnet är ett utfasningsämne – PBT/vPvB finns här: <https://www.kemi.se/prio-start/kriterier/kriterierna-i-detalj/pbtpvb>

⁴ Här avses hormonstörande ämnen kategori 1 och 2, se Study on enhancing the Endocrine Disrupter priority list with a focus on low production volume chemicals, bilaga L: http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella produkten, till exempel:

- [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#) Textilservice, version 4 eller Textiltvättmedel för professionellt bruk, version 3
- [Bra Miljöval](#), Kemiska produkter, version 2018:1.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara

verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Observera att detta krav inte kan verifieras med säkerhetsdatablad. Den låga koncentrationen i kravet gör att halten kanske inte är tillräckligt hög för att respektive ämne ska tas upp på säkerhetsdatabladet.

Observera att detta krav på basnivå inte ska användas tillsammans med kravet på avancerad nivå. Det avancerade kravet omfattar de ämnen/ämnesgrupper som ingår i baskravet samt ytterligare tre ämnen/ämnesgrupper. Det avancerade kravet överlappar därmed baskravet.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på Swedacs webbplats.

Motiv

Det finns flera problematiska ämnen/ämnesgrupper som är svåra att utesluta genom generella krav på ämnens eller produkters klassificering. Därför finns det behov av att ställa ytterligare krav på begränsning av specifika ämnen och ämnesgrupper. Det avancerade kravet utesluter fler ämnen/ämnesgrupper än vad baskravet gör.

EDTA

Komplexbildaren EDTA är inte lätt nedbrytbar och bryts därför inte ner helt i de kommunala reningsverken¹. Det finns idag andra komplexbildare som är nedbrytbara som kan ersätta EDTA. EDTA måste deklarerars i halter över 0,2 viktsprocent enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel.

Ämnen på kandidatförteckningen

Ämnen med egenskaper som kan medföra allvarliga och bestående effekter på människors hälsa och i miljön förs upp på kandidatförteckningen². Dessa ämnen:
-är cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska, så kallade CMR-ämnen
-är långlivade, bioackumulerande och toxiska, så kallade PBT-ämnen
-inger motsvarande betänkligheter, till exempel hormonstörande ämnen.

PBT och vPvB

Persistenta (långlivade), bioackumulerbara och toxiska ämnen (PBT) samt väldigt persistenta och väldigt bioackumulerbara ämnen (vPvB) definieras i förordning (EG)

1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), annex VIII³ Dessa ämnen har miljöfarliga egenskaper och tillhör gruppen "särskilt farliga ämnen". Ämnen som bedömts som PBT eller vPvB ska [deklarerar på säkerhetsdatabladet](#) om de ingår i halter $\geq 0,1$ viktsprocent i produkten. Vissa, men inte alla ämnen klassificerade som PBT eller vPvB finns upptagna på kandidatförteckningen.

Hormonstörande eller potentiellt hormonstörande ämnen

Ämnen som är hormonstörande är främmande för kroppen. De kan påverka kroppens hormonsystem och ge skadliga effekter, till exempel bidra till utveckling av cancer eller påverka ämnesomsättningen och förmågan att få barn⁴.

De potentiellt hormonstörande ämnen som omfattas av kriteriet är de som listas i EU:s rapport⁵ om hormonstörande ämnen som kategori 1, 2 och 3b för både människors och djurs hälsa. Dessa listor används fram tills att Europeiska kommissionen blir färdig med sitt arbete att skapa en definition för hormonstörande ämnen så att de kan börja regleras genom Reach. Vissa, men inte alla, hormonstörande ämnen finns upptagna på kandidatförteckningen.

¹ <https://echa.europa.eu/documents/10162/65615721-ab6d-4f28-b48f-73cf9d8cc529>

² <https://echa.europa.eu/sv/candidate-list-table>

³ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/reach/reviews_en.htm

⁴ <https://www.kemi.se/hitta-direkt/kemiska-amnen-och-material/hormonstorande-amnen>

⁵ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf

Begränsning av specifika ämnen/ämnesgrupper

Avancerat krav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 10336

Syftet med detta kontraktsvillkor är att begränsa ämnen/ämnesgrupper som är farliga för miljön och/eller människors hälsa och som är svåra att utesluta genom generella krav på ämnens egenskaper.

Kriterietext

Leverantören ska vid utförandet av kontraktet använda produkter som inte innehåller följande ingående ämnen¹ och ämnesgrupper:

- EDTA (CAS-nr 60-00-4)
- Ämnen på kandidatförteckningen²
- Ämnen som har utvärderats av EU att vara PBT (Persistent, Bioaccumulative and Toxic), vPvB (very Persistent and very Bioaccumulative)³
- Ämnen som av EU anses vara hormonstörande eller potentiellt hormonstörande⁴
- PFAS (per- och/eller polyfluorerade alkylerade föreningar)
- Optiska vitmedel
- Aktivt klor⁵

Undantag:

Produkter innehållande aktivt klor för blekning undantas från kravet vid omtvätt av svårt nedsmutsat tvättgods⁶.

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

¹ Som ingående ämnen räknas alla ämnen i tvättkemikalien, även tillsatta additiver i ingredienser (till exempel konserveringsmedel och stabilisatorer). Föroreningar från råvaruproduktion ingår dock inte. Som föroreningar räknas rester från råvaruproduktionen som ingår i tvättkemikalierna i koncentrationer under 0,01 viktprocent. Ämnen som medvetet och med ett visst syfte tillsatts en råvara betraktas inte som föroreningar oavsett koncentration.

² Kandidatförteckningen finns på följande länk <http://echa.europa.eu/candidate-list-table>

³ Kriterier för att bedöma om ämnet är ett utfasningsämne – PBT/vPvB finns här <https://www.kemi.se/prio-start/kriterier/kriterierna-i-detalj/pbtpvb>

⁴ Här avses hormonstörande ämnen kategori 1 och 2, se Study on enhancing the Endocrine Disrupter priority list with a focus on low production volume chemicals, bilaga L: http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf

⁵ Aktivt klor är ett mått på mängden tillgängligt klor i till exempel hypokloritföreningar uttryckt som elementärt klor. Den aktiva (desinfekterande) kloren i till exempel ett klorbaserat desinfektionsmedel uttrycks i g/liter alt mg/liter (ppm).

⁶ Med svårt nedsmutsat tvättgods menas exempelvis färgämnesfläckar från läkemedel, textilier, kaffe, te, urin färgrester från läppstift, antitranspirationsmedel, bläck med mera. (kategori C i Textilhandboken - Avsedd för textilier inom vård och omsorg, SIS-TR 11:2011)

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella produkten, till exempel:

[Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#). Textiltvättmedel för professionellt bruk, version 3.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Observera att detta krav inte kan verifieras med säkerhetsdatablad. Den låga koncentrationen i kravet gör att halten kanske inte är tillräckligt hög för att respektive ämne ska tas upp på säkerhetsdatabladet.

Observera att detta krav på avancerad nivå inte ska användas tillsammans med kravet på basnivå. Det avancerade kravet omfattar även de ämnen/ämnesgrupper som ingår i baskravet.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på Swedacs webbplats.

Motiv

Det finns flera problematiska ämnen/ämnesgrupper som är svåra att utesluta genom generella krav på ämnens eller produkters klassificering. Därför finns det behov av att ställa ytterligare krav på begränsning av specifika ämnen och ämnesgrupper. Det avancerade kravet utesluter fler ämnen/ämnesgrupper än vad baskravet gör.

EDTA

Komplexbildaren EDTA är inte lätt nedbrytbar och bryts därför inte ner helt i de kommunala reningsverken¹. Det finns idag andra komplexbildare som är nedbrytbara som kan ersätta EDTA. EDTA måste deklareras i halter över 0,2 viktsprocent enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel.

Ämnen på kandidatförteckningen

Ämnen med egenskaper som kan medföra allvarliga och bestående effekter på människors hälsa och i miljön förs upp på kandidatförteckningen². Dessa ämnen:
-är cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska, så kallade CMR-ämnen
-är långlivade, bioackumulerande och toxiska, så kallade PBT-ämnen
-inger motsvarande betänkligheter, till exempel hormonstörande ämnen

PBT och vPvB

Persistenta (långlivade), bioackumulerbara och toxiska ämnen (PBT) samt väldigt persistenta och väldigt bioackumulerbara ämnen (vPvB) definieras i förordning (EG) 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), annex VIII³ Dessa ämnen har miljöfarliga egenskaper och tillhör gruppen "särskilt farliga ämnen". Ämnen som bedömts som PBT eller vPvB ska [deklareras på säkerhetsdatabladet](#) om de ingår i halter $\geq 0,1$ viktsprocent i produkten.

Hormonstörande eller potentiellt hormonstörande ämnen

Ämnen som är hormonstörande är främmande för kroppen. De kan påverka kroppens hormonsystem och ge skadliga effekter, till exempel bidra till utveckling av cancer eller påverka ämnesomsättningen och förmågan att få barn⁴.

De potentiellt hormonstörande ämnen som omfattas av kriteriet är de som listas i EU:s rapport⁵ om hormonstörande ämnen som kategori 1, 2 och 3b för både människors och djurs hälsa.

Dessa listor används fram tills att Europeiska kommissionen blir färdig med sitt arbete att skapa en definition för hormonstörande ämnen så att de kan börja regleras genom Reach.

PFAS (per- och/eller polyfluorerade alkylerade föreningar)

Per- och polyfluorerade ämnen används på grund av sina egenskaper för vatten, smuts- eller fettavvisande ytor, till exempel textilier. Två uppmärksammade ämnen är PFOS (perfluoroktansulfonat) och PFOA (perfluoroktansyra). Båda är extremt svårnedbrytbara och bioackumulerande. PFOS är reproduktionsstörande, kroniskt giftigt och giftigt för vattenlevande organismer. PFOA är reproduktionsstörande och klassificerat som misstänkt cancerframkallande. Detta krav innebär i praktiken att ämnena inte används efter som ämnena i de nivåer som anges i kravet inte fyller någon funktion.

Optiska vitmedel

Optiska vitmedel är ämnen som har egenskapen att de kan absorbera UV-ljus och emittera blått ljus kallat fluorescens⁶. Optiska vitmedel används som färgämne i vita textilier för att öka vitheten. De används även i vissa rengöringsmedel för att behålla textilens vithet som annars minskar genom urtvättning.

Aktivt klor

Produkter som innehåller aktivt klor kan vid hög temperatur och vid hög smutsbelastning bilda klororganiska föreningar. Klororganiska föreningar är generellt svårnedbrytbara och därför långlivade i naturen. Det är därför relevant att ställa krav på att produkter ej ska innehålla aktivt klor. Procenthalten är satt med tanke på att tillåta att klorerat vatten används vid produktionen av tvättkemikalierna eftersom aktivt klor minimerar behovet av konserveringsmedel i produktionstankar för avjoniserat vatten. Kommunalt vatten är också klorerat, varför man aldrig kan garantera att slutprodukten blir helt fri från klor.

Aktivt klor är också effektivt som blekmedel och därför kan användning av produkter med aktivt klor vara motiverat vid omtvätt av svårt nedsmutsat tvättgods⁷, eftersom alternativet kan vara kassation.

¹ <https://echa.europa.eu/documents/10162/65615721-ab6d-4f28-b48f-73cf9d8cc529>

² <https://echa.europa.eu/sv/candidate-list-table>

³ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/reach/reviews_en.htm

⁴ <https://www.kemi.se/hitta-direkt/kemiska-amnen-och-material/hormonstorande-amnen>

⁵ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf

⁶ <http://www.eco-forum.dk/detergents/>

⁷ Med svårt nedsmutsat tvättgods menas exempelvis färgämnesfläckar från läkemedel, textilier, kaffe, te, urin färgrester från läppstift, antitranspirationsmedel, bläck m.m. (ur Textilhandboken - Avsedd för textilier inom vård och omsorg, SIS-TR 11:2005).

Tvätteriets energianvändning

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 10339

Syftet med detta kontraktsvillkor är att minimera energianvändningen, som är en stor del av miljöbelastningen vid tvätt av textil.

Kriterietext

Tvätteriets årliga totala energianvändning för utförande av kontraktet (A_{energi}) ska vara mindre än eller lika med tvätteriets årliga gränsvärde för total energi i kWh/kg tvättgods (G_{energi}).

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

De faktorvärden för energi som gäller för respektive textilkategori samt för respektive bränsle finns angivna i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser".

$$A_{\text{energi}} \leq G_{\text{energi}}$$

$$A_{\text{energi}} = \frac{\sum (\text{Mängd bränsle}_{\text{bränsletyp}} \times \text{Energifaktor}_{\text{bränsletyp}}) + \sum (\text{El}_{\text{eltyp}} \times \text{Energifaktor}_{\text{eltyp}})}{\text{Total mängd tvättgods}}$$

$$G_{\text{energi}} = \sum [(\text{Andel})_{\text{textilkategori}} \times (\text{F}_{\text{energi}})_{\text{textilkategori}}]$$

A_{energi}

Energianvändningen är summan av använda bränslen och el multiplicerade med angivna energifaktorer, per kilo tvättgods (alla kategorier) under ett år i kWh/kg tvättgods. Omtvätt räknas inte in i mängden tvättgods.

G_{energi}

Gränsvärdet är summan av varje textilkategoris andel av den totala mängden tvättgods på ett år multiplicerat med respektive textilkategoris faktorvärde. Gränsvärdet varierar beroende på textilgodsets sammansättning. Omtvätt räknas inte in i mängden tvättgods.

Undantag:

Om energianvändningen till följande processer kan skiljas ut med hjälp av mätutrustning eller relevanta beräkningar kan den undantas från beräkningen av

A_{energi} :

- Intern reningsanläggning för avloppsvatten.
- 35 procent av energianvändningen från eventuell VOC-stripper på tvätterier som tvättar industritorkdukar.
- Intern kemtvätt av textilier.

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret årligen genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella tjänsten, till exempel: [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), Textilservice, version 4.

Egendeklaration med beräkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration med beräkning som visar att kravet uppfylls. Beräkningen görs i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser" enligt beskrivning nedan.

Beräkningar

A_{energi}

Beräkning av A_{energi} görs med följande uppgifter:

- Mängden av använda bränslen (vikt eller volym) och el (kWh) per år.
Dessa uppgifter läggs in av leverantören i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Energi, vatten och växthusgaser".
Även eventuella värden för intern reningsanläggning, VOC-stripper och intern kemtvätt läggs in här.
- Energifaktorer för att få jämförbara siffror i kWh för el som är egenproducerad respektive inköpt och olika bränsletyper. Energifaktorerna finns inlagda i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Energi, vatten och växthusgaser". Om mer specifika uppgifter kan lämnas från bränsleleverantören kan dessa användas i stället.

För biogas gäller att om den fysiska produkten som levereras inte är 100 % biogas, utan till exempel en blandningsprodukt från nätet, ska energifaktorn för naturgas eller den gas som faktiskt levereras användas i beräkningen.

För fjärrvärme kan energifaktorer från det lokala fjärrvärmenätet användas i beräkningen.

Om data saknas från leverantören kan följande standardfaktorer för densitet användas:

Naturgas: 0,85 kg/m³n

Lätt eldningsolja: 0,89 kg/liter

Tung eldningsolja: 0,98 kg/liter

Egenproducerad elektricitet innebär att den är producerad på egen mark och med egen anläggning.

- Total mängd tvättgods per år.
Mängderna av olika kategorier tvättgods läggs in av leverantören i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Tvättmängder och faktorvärden". Den totala mängden tvättgods summeras automatiskt längst ner i fliken från uppgifterna per textilkategori.

A_{energi} beräknas automatiskt under "Utsläpp av växthusgaser" i fliken "Energi, vatten och växthusgaser" när uppgifter om bränslen och tvättmängder lagts in i beräkningsfilen.

G_{energi}

Beräkningen av G_{energi} görs med följande uppgifter:

- Mängd tvättgods (kg) per textilkategori och år
Dessa uppgifter läggs in av leverantören i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Tvättmängder och faktorvärden".
- Total mängd tvättgods (kg) per år.
Den totala mängden tvättgods summeras automatiskt från uppgifterna per textilkategori ovan.
- Faktorvärden (F_{energi}) för energianvändning per textilkategori (kWh/kg tvättgods).
Faktorvärdena finns inlagda i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Tvättmängder och faktorvärden".

G_{energi} beräknas automatiskt under "Energianvändning" i fliken "Energi, vatten och växthusgaser" när uppgifter om tvättmängder per textilkategori har lagts in i beräkningsfilen.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Observera att detta kriterium främst är avsett för att ställa krav på textilservice där stora volymer textil ska tvättas. Om upphandlingen avser mindre volymer tvättgods kan en marknadsanalys bidra till att ta reda på vad marknaden har att erbjuda samt

vilka leverantörer som kan uppfylla kravet. En viktig del i analysen är att föra dialog med leverantörerna. Läs mer om marknadsanalys här:

[Marknadsanalys inför en offentlig upphandling | Upphandlingsmyndigheten](#)

Observera att volymen för samtliga textilkategorier relevanta för kontraktet måste anges i beräkningsarket för att beräkningarna ska bli korrekta.

Detta kriterium har energifaktorvärden (F_{energi}) på samma nivå som Nordisk Miljömärkning (Svanen) version 4 för textilservice.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på Swedacs webbplats.

Motiv

Miljöbelastningen vid textilservice uppstår främst genom användning av energi till ånga, transporter med maskiner och fordon, användning av tvättkemikalier och vatten samt utsläpp till vattenmiljön samt produktion av textil. Det är stor skillnad mellan olika tvätteriers miljöpåverkan. Tvätterier kan göra förbättringar inom miljöområdet genom att till exempel optimera användningen av energi, vatten och kemikalier.

Livscykelbedömningar av kläder och tvättmaskiner visar att produktionen av textil har störst miljöpåverkan. För att minska miljöpåverkan är det därför viktigt att förlänga textiliernas livslängd så mycket som möjligt. I tvätteriet står energianvändning i användarfasen för en stor del av den totala energianvändningen, vilket gör det motiverat att ställa krav på den.

¹ Laitala K., Boks, C., Grimstad Klepp, I. Potential for environmental improvements in laundering. International Journal of Consumer Studies. 2011. Vol. 35 pp 254-264 doi: 10.1111/j.1470-6431.2010.00968.x

Utsläpp av växthusgaser

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 10341

Syftet med detta kontraktsvillkor är att minimera utsläpp av växthusgaser som bidrar till en global växthuseffekt.

Kriterietext

Tvätteriets årliga utsläpp av växthusgaser vid utförande av kontraktet (A_{GHG}) ska vara mindre än eller lika med tvätteriets årliga gränsvärde för utsläpp av växthusgaser (G_{GHG}).

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

De faktorvärden för växthusgaser som gäller för respektive textilkategori samt för respektive bränsle finns angivna i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser"

$$A_{GHG} \leq G_{GHG}$$

$$A_{GHG} = \frac{\sum(\text{Mängd bränsle}_{\text{bränsletyp}} \times \text{Energifaktor}_{\text{bränsletyp}} \times \text{CO2-faktor}_{\text{bränsletyp}}) + \sum(\text{El}_{\text{eltyp}} \times \text{Energifaktor}_{\text{eltyp}} \times \text{CO2-faktor}_{\text{eltyp}})}{\text{Total mängd tvättgods}}$$

$$G_{GHG} = \sum[(\text{Andel})_{\text{textilkategori}} \times (F_{GHG})_{\text{textilkategori}}].$$

A_{GHG}

Utsläpp av växthusgaser är summan av utsläppen från användning av el och bränsle omräknat till gram koldioxidekvivalenter delat med den totala mängden tvättgods per år, i gram CO₂e/kg tvättgods. Omtvätt räknas inte in i mängden tvättgods.

G_{GHG}

Gränsvärdet är summan av varje textilkategoris andel av den totala mängden tvättgods på ett år multiplicerat med respektive textilkategoris faktorvärde. Gränsvärdet varierar beroende på textilgodsets sammansättning. Omtvätt räknas inte in i mängden tvättgods.

Undantag:

Om energianvändningen till följande processer kan skiljas utmed hjälp av mätutrustning eller relevanta beräkningar kan den undantas från beräkningen av

A_{GHG} :

- intern reningsanläggning för avloppsvatten
- 35 procent av energiförbrukningen från eventuell VOC-stripper på tvätterier som tvättar industritorkdukar
- intern kemtvätt av textilier

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret årligen genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella tjänsten, till exempel: [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), Textilservice, version 4.

Egendeklaration med beräkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration med beräkning som visar att kravet uppfylls. Beräkningen görs i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser" enligt beskrivning nedan.

Beräkningar**A_{GHG}**

Beräkning av A_{GHG} görs med följande uppgifter:

- Mängden av använda bränslen (vikt eller volym) och el (kWh) per år.
Dessa uppgifter läggs in av leverantören i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Energi, vatten och växthusgaser".
Även eventuella värden för intern reningsanläggning, VOC-stripper och intern kemtvätt läggs in här.
- Koldioxidfaktorer för att få jämförbara siffror i CO₂e för el och olika bränsletyper. Koldioxidfaktorerna finns inlagda i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Energi, vatten och växthusgaser".
Dokumenterad inblandningsgrad av biogas i naturgas kan dras ifrån vid CO₂-beräkning.

För biogas gäller att om den fysiska produkten som levereras inte är 100 % biogas, utan till exempel en blandningsprodukt från nätet, ska energifaktorn för naturgas eller den gas som faktiskt levereras användas i beräkningen.

För fjärrvärme kan energi- och CO₂-faktorer från det lokala fjärrvärmenätet användas i beräkningen.

Om data saknas från leverantören kan följande standardfaktorer för densitet användas:

Naturgas: 0,85 kg/m³n

Lätt eldningsolja: 0,89 kg/liter
Tung eldningsolja: 0,98 kg/liter

Egenproducerad elektricitet innebär att den är producerad på egen mark och med egen anläggning.

- Total mängd tvättgods per år.
Mängderna av olika kategorier tvättgods läggs in av leverantören i bilaga "Beräkningsfil Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Tvättmängder och faktorvärden". Den totala mängden tvättgods summeras automatiskt längst ner i fliken från uppgifterna per textilkategori.

A_{GHG} beräknas automatiskt under "Energianvändning" i fliken "Energi, vatten och växthusgaser" när uppgifter om bränslen och tvättmängder lagts in i beräkningsfilen.

G_{GHG}

Beräkningen av G_{GHG} görs med följande uppgifter:

- Mängd tvättgods (kg) per textilkategori och år
Dessa uppgifter läggs in av leverantören i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Tvättmängder och faktorvärden"
- Total mängd tvättgods (kg) per år
Den totala mängden tvättgods summeras automatiskt från uppgifterna per textilkategori ovan
- Faktorvärden (F_{GHG}) för utsläpp av växthusgaser per textilkategori (CO_2e /kg tvättgods)
Faktorvärdena finns inlagda i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser", flik "Energi, vatten och växthusgaser".

G_{GHG} beräknas automatiskt under "Utsläpp av växthusgaser" i fliken "Energi, vatten och växthusgaser" när uppgifter om tvättmängder per textilkategori har lagts in i beräkningsbilagan.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Observera att detta kriterium främst är avsett för att ställa krav på textilservice där stora volymer textil ska tvättas. Om upphandlingen avser mindre volymer tvättgods kan en marknadsanalys bidra till att ta reda på vad marknaden har att erbjuda samt

vilka leverantörer som kan uppfylla kravet. En viktig del i analysen är att föra dialog med leverantörerna. Läs mer om marknadsanalys här:

[Marknadsanalys inför en offentlig upphandling | Upphandlingsmyndigheten](#)

Observera att volymen för samtliga textilkategorier relevanta för kontraktet måste anges i beräkningsarket för att beräkningarna ska bli korrekta.

Detta kriterium på basnivå har faktorvärdena för utsläpp av klimatgaser (F_{GHG}) på samma nivå som Nordisk Miljömärkning (Svanen) version 4 för textilservice.

Egendeclaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på Swedacs webbplats.

Motiv

Miljöbelastningen vid textilservice uppstår främst genom användning av energi till ånga, transporter med maskiner och fordon, användning av tvättkemikalier och vatten samt utsläpp till vattenmiljön samt produktion av textil. Det är stor skillnad mellan olika tvätteriers miljöpåverkan. Tvätterier kan göra förbättringar inom miljöområdet genom att till exempel optimera användningen av energi, vatten och kemikalier.

Utsläpp av växthusgaser som bidrar till ökad global växthuseffekt är kopplat till tvätteriets energianvändning. Kravnivån i detta kriterium gör att det är svårt att uppfylla kravet med bränslen som är mer kolintensiva än naturgas, till exempel eldningsolja.

Tvätteriets vattenanvändning

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 10340

Syftet med detta kontraktsvillkor är att minimera användningen av vatten, som används i stora volymer vid tvätt. Minskad användning av vatten ger minskad användning av energi och minskad mängd avloppsvatten.

Kriterietext

Tvätteriets årliga totala vattenanvändning för utförande av kontraktet (A_{vatten}) ska vara mindre än eller lika med tvätteriets årliga gränsvärde för total vattenanvändning i l/kg tvättgods (G_{vatten}).

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

De faktorvärden för vatten som gäller för respektive textilkategori finns angivna i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser".

$$A_{\text{vatten}} \leq G_{\text{vatten}}$$

$$A_{\text{vatten}} = \frac{\text{Total vattenvolym}}{\text{Total mängd tvättgods}}$$

$$G_{\text{vatten}} = \sum [(Andel)_{\text{textilkategori}} \times (F_{\text{vatten}})_{\text{textilkategori}}]$$

A_{vatten}

Vattenanvändningen är den använda volymen vatten delat med den totala mängden tvättgods per år, i l/kg tvättgods. Omtvätt räknas inte in i mängden tvättgods.

G_{vatten}

Gränsvärdet är summan av varje textilkategoris andel av den totala mängden tvättgods på ett år multiplicerat med respektive textilkategoris faktorvärde. Gränsvärdet varierar beroende på textilgodsets sammansättning. Omtvätt räknas inte in i mängden tvättgods.

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret årligen genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella tjänsten, till exempel: [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), Textilservice, version 4.

Egendeklaration med beräkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration med beräkning som visar att kravet uppfylls. Beräkningen görs i bilaga "Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser" enligt beskrivning nedan.

Beräkningar

A_{vatten}

Beräkning av A_{vatten} görs med följande uppgifter:

- Volym använt vatten (m³) per år.

Dessa uppgifter läggs in av leverantören i bilaga ”Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser”, flik ”Energi, vatten och växthusgaser”.

- Total mängd tvättgods per år.
Mängderna av olika kategorier tvättgods läggs in av leverantören i bilaga ”Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser”, flik ”Tvättmängder och faktorvärden”. Den totala mängden tvättgods summeras automatiskt längst ner i fliken från uppgifterna per textilkategori.

A_{vatten} beräknas automatiskt under ”Vattenanvändning” i fliken ”Energi, vatten och växthusgaser” när uppgifter om volym använt vatten och tvättmängder lagts in i beräkningsbilagan.

G_{vatten}

Beräkningen av G_{vatten} görs med följande uppgifter:

- Mängd tvättgods (kg) per textilkategori och år
Dessa uppgifter läggs in av leverantören i bilaga ”Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser” flik ”Tvättmängder och faktorvärden”.
- Total mängd tvättgods (kg) per år
Den totala mängden tvättgods summeras automatiskt från uppgifterna per textilkategori ovan.
- Faktorvärden (F_{vatten}) för vattenanvändning per textilkategori (10,01/kg tvättgods)
Faktorvärdena finns inlagda i bilaga ”Beräkningsfil energi, vatten och växthusgaser” flik ”Energi, vatten och växthusgaser”.

G_{vatten} beräknas automatiskt under ”Vattenanvändning” i fliken ”Energi, vatten och växthusgaser” när uppgifter om tvättmängder per textilkategori har lagts in i beräkningsbilagan.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Observera att detta kriterium främst är avsett för att ställa krav på textilservice där stora volymer textil ska tvättas. Om upphandlingen avser mindre volymer tvättgods kan en marknadsanalys bidra till att ta reda på vad marknaden har att erbjuda samt vilka leverantörer som kan uppfylla kravet. En viktig del i analysen är att föra dialog med leverantörerna. Läs mer om marknadsanalys här:

[Marknadsanalys inför en offentlig upphandling](#)

Observera att volymen för samtliga textilkategorier relevanta för kontraktet måste anges i beräkningsarket för att beräkningarna ska bli korrekta.

Detta kriterium på basnivå har faktorvärden för vattenanvändning (F_{vatten}) på samma nivå som Nordisk Miljömärkning (Svanen) version 4 för textilservice.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på Swedacs webbplats.

Motiv

Miljöbelastningen vid textilservice uppstår främst genom användning av energi till ånga, transporter med maskiner och fordon, användning av tvättkemikalier och vatten samt utsläpp till vattenmiljön samt produktion av textil. Det är stor skillnad mellan olika tvätteriers miljöpåverkan. Tvätterier kan göra förbättringar inom miljöområdet genom att till exempel optimera användningen av energi, vatten och kemikalier. Vatten är en lika viktig komponent som tvättmedel i tvättprocessen och används i stora volymer. Vattnet fungerar som värmemedium, transportmedium och lösningsmedium för tvättmedel, andra kemikalier och smuts och som vätagent för textilierna¹.

För att värma vattnet används energi, minskad vattenanvändning leder därför till en minskning av både vattenanvändning, energianvändning och utsläpp av avloppsvatten.

Ett sätt att minska vattenanvändningen är att rena och återanvända, vattnet, detta kräver att tvätteriet har ett eget vattenreningsverk.

Vattenanvändningen påverkas också av vilket textiltyp som tvättas. Konstfibrer som till exempel polyester suger inte åt sig lika mycket vatten som naturfibrer, till exempel bomull. Därför har olika textiltyper olika faktorvärden i beräkningsbilagan.

Ingående ämnens hälsofarlighet

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 11213

Syftet med detta kontraktsvillkor är att begränsa hälsoskadliga ämnen, dels för att skydda användaren, dels för att undvika spridning i miljön. Detta kontraktsvillkor

minimerar användning av produkter som innehåller ämnen som är giftiga eller kan orsaka cancer, genetiska defekter, skada fertiliteten eller det ofödda barnet.

Kriterietext

Leverantören ska vid utförandet av kontraktet använda produkter som inte innehåller ingående ämnen¹ klassificerade med nedanstående faroklasser och faroangivelser enligt förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen), varken i EU-harmoniserad klassificering (enligt bilaga VI i CLP-förordningen) eller vid egenklassificering.

Klassificering enligt Förordning (EG) nr 1272/2008	
Faroklass	Faroangivelse
Cancerframkallande	H350, H351
Mutagen	H340, H341
Reproduktionstoxisk	H360, H361, H362

Undantag

Föreningar av NTA (trinatriumnitilotriacetat, CAS 5064-31-3) i komplexbildare, undantas i halter upp till 0,1 viktsprocent i slutprodukten.

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

¹Som ingående ämnen räknas alla ämnen i tvättkemikalien, även tillsatta additiver i ingredienser (till exempel konserveringsmedel och stabilisatorer). Föreningar från råvaruproduktion ingår dock inte. Som föreningar räknas rester från råvaruproduktionen som ingår i tvättkemikalierna i koncentrationer under 0,01 viktsprocent. Ämnen som medvetet och med ett visst syfte tillsatts en råvara betraktas inte som föreningar oavsett koncentration.

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella produkten, till exempel:

- [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), Textilservice, version 4 eller Textiltvättmedel för professionellt bruk, version 3
- [Bra Miljöval](#), Kemiska produkter, version 2018:1.

- [EU Ecolabel](#). Tvättmedel för industriellt och institutionellt bruk, (EU) 2017/1219.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Observera att detta krav inte kan verifieras med säkerhetsdatablad för tvättkemikalien. Det krävs säkerhetsdatablad för samtliga ingående ämnen (råvaror) i produkten. Samtliga angivna klassificeringar i tabellen omfattas av kravet. Kombinationer av flera klassificeringar omfattas också. [Egenklassificering](#) av ingående ämnen omfattas av detta krav. Faroangivelserna kan utläsas [här](#).

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på [Swedacs webbplats](#).

Motiv

Ämnen som klassificerats enligt tabellen i kravet kan ge allvarlig negativ påverkan på människors hälsa vid exponering. Det är därför motiverat att ställa krav på att ingående ämnen i tvättkemikalier inte ska vara klassificerade med angivna klassificeringar. Kravet gäller både för ämnen som har bindande EU gemensam klassificering och ämnen som klassificerats genom egenklassificering, det vill säga då tillverkaren själv klassificerar sina ämnen enligt gällande regelverk.

NTA är klassificerad som misstänkt cancerframkallande med H351, men undantas i detta krav när det förekommer som förorening i komplexbildare. Komplexbildare binder till metalljoner, som till exempel magnesium och kalcium, vilket är extra viktigt vid tvätt i hårt vatten som innehåller sådana metalljoner.

¹PRIO:s kriterier för utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen - Kemikalieinspektionen

Sensibiliserande produkt

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 11214

Syftet med detta kontraktsvillkor är att minska risken för allergier hos människor som arbetar yrkesmässigt med rengöringsprodukter. Detta kontraktsvillkor utesluter användning av produkter som är klassificerade som sensibiliserande.

Kriterietext

Leverantören ska vid utförandet av kontraktet använda produkter som inte är klassificerade med nedanstående faroklasser och faroangivelser enligt förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen), varken i EU-harmoniserad klassificering (enligt bilaga VI i CLP-förordningen) eller vid egenklassificering.

Klassificering enligt Förordning (EG) nr 1272/2008	
Faroklass	Faroangivelse
Hudsensibilisering	H317
Luftvägssensibilisering	H334

Undantag

Produkter där klassificeringen beror på ingående enzymer.

Produkter till fläckborttagning som används direkt på fläcken innan tvätt.

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella produkten, till exempel:

- [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), Textilservice, version 4 eller Textiltvättmedel för professionellt bruk, version 3.
- [EU Ecolabel](#), Tvättmedel för industriellt och institutionellt bruk, (EU) 2017/1219
- [Bra Miljöval](#), Kemiska produkter, version 2018:1.

Säkerhetsdatablad

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera produktens säkerhetsdatablad. Se säkerhetsdatabladets avsnitt "2Farliga egenskaper" – här anges ämnets farliga egenskaper, kontrollera att ingen av de angivna faroklasserna/faroangivelserna i kravet finns upptagna här.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Hur kravet ska användas

Detta krav kan verifieras med säkerhetsdatablad för produkten/tvättkemikalien. [Egenklassificering](#) av ingående ämnen omfattas av detta krav. Faroangivelserna kan utläsas [här](#).

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på [Swedacs webbplats](#).

Motiv

Syftet med detta krav är att minska risken för allergier hos människor som kommer i kontakt med tvättkemikalier. Exempel på ämnen som är klassificerade som sensibiliserande är parfymer, konserveringsmedel och enzymer.

Oparfumerat

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 10335

Syftet med detta kontraktsvillkor är att förbättra möjligheterna för allergiska personer att vistas i offentliga lokaler. Detta kontraktsvillkor utesluter användning av produkter som innehåller parfymer.

Kriterietext

Leverantören ska vid utförandet av kontraktet använda produkter som inte innehåller parfymer, det vill säga ämnen/ämnesblandningar som är tillsatta i syfte att förbättra produktens doftegenskaper.

Leverantören ska på begäran under kontraktstiden kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls.

Förslag till bevis

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer uppfyllas vid den angivna tidpunkten.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

Märkning

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att det finns en giltig licens för den aktuella produkten, till exempel:

[Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), Textilservice, version 4 eller Textiltvättmedel för professionellt bruk, version 3.

Innehållsdeklaration

Följ upp kontraktsvillkoret genom att kontrollera att innehållsdeklarationen är i enlighet med detergentförordningen 648/2004 och visar sammansättningsuppgifter i viktprocent. Säkerställ att ordet parfym inte finns med eller att deklareringspliktiga parfymämnen (enligt förordning (EG) nr 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel) inte finns med.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Följ upp kontraktsvillkoret genom att begära in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard

Hur kravet ska användas

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan finns inte alltid tillgängligt som bevis eftersom leverantören för att kunna använda beviset måste ha tillgång till ett verifieringsorgan som är ackrediterat enligt ISO 17029.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på Swedacs webbplats.

Motiv

Parfym har inte någon rengörande effekt i produkterna utan tillsätts för att bidra med doft. Andelen personer med överkänslighet i luftvägarna mot till exempel starka

dofter ökar och dessa personer bör få möjlighet att vistas i en offentlig miljö utan att bli exponerade för parfymer. För att inte orsaka att fler personer får allergi eller att allergiska personer får allergiska reaktioner bör parfymerade produkter undvikas. Det går ofta att tillverka produkter av råvaror med hög kvalitet utan dålig lukt.

Ytterligare en aspekt att beakta är att de flesta parfymer också har andra negativa egenskaper som att de innehåller miljöfarliga ämnen och har bioackumulerande egenskaper, det vill säga, de kan ansamlas i biologiska organismer samt koncentreras vidare uppåt i näringskedjorna. Detta är ytterligare ett motiv till att efterfråga oparfymerade produkter.

Certifierat miljöledningssystem

Baskrav | Kvalificeringskrav | KravID: 11565 NYTT KRITERIUM

Systematiskt miljöarbete hos leverantören säkerställer att leverantören har de resurser och rutiner som krävs för att kunna uppfylla ställda miljökrav samt att arbeta med kontinuerlig förbättring av sin miljöprestanda.

Kriterietext

Leverantören ska vidta miljöskyddsåtgärder vid kontraktets utförande och följa ett certifierat miljöledningssystem eller en miljöledningsstandard. Det certifierade miljöledningsarbetet ska minst omfatta den verksamhet som omfattas av kontraktet och tillämpas under kontraktstiden.

Förslag till bevis

Leverantören ska i sitt anbud lämna information om de miljöskyddsåtgärder som kommer vidtas då kontraktet utförs och bifoga något av följande intyg, utfärdat av ett oberoende organ.

- Intyg (certifikat eller liknande) för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1221/2009 av den 25 november 2009 om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljörevisionsordning (Emas), i lydelsen enligt rådets förordning (EU) nr 517/2013,
- Intyg (certifikat eller liknande) för andra miljöledningssystem som erkänns i enlighet med artikel 45 i samma förordning, eller
- Intyg (certifikat eller liknande) för andra miljöledningssystem som bygger på miljöledningsstandarder som grundas på berörda europeiska eller internationella standarder och är certifierade från organ som har ackrediterats för uppgiften.

Likvärdiga intyg från något annat organ som är etablerat inom europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) godtas.

Om en leverantör inte kan få tillgång till något av de nämnda intygen inom den angivna tidsfristen och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida, godtas även andra bevis om att leverantören har vidtagit miljöledningsåtgärder, om leverantören kan visa att åtgärderna är likvärdiga med dem som erfordras i något av nämnda miljöledningssystem eller miljöledningsstandard.

Förslag till uppföljning

Följ upp villkoret genom att begära in uppgifter från leverantören om att kontraktsvillkoret uppfylls enligt angiven tidpunkt, till exempel:

- Kontrollera att certifikatet eller intyget är giltigt enligt senaste versionen.
- Om en leverantör inte har tillgång till ett sådant certifikat/intyg som krävs kan i vissa fall annan lämplig utredning godtas. Om en leverantör inte kan få tillgång till något av de nämnda intygen inom den angivna tidsfristen och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida, godtas även andra bevis om att leverantören har vidtagit miljöledningsåtgärder, om leverantören kan visa att åtgärderna är likvärdiga med dem som erfordras i något av nämnda miljöledningssystem eller miljöledningsstandard.

Hur kravet ska användas

Det här kravet är formulerat som ett kvalificeringskrav där leverantörer ska uppfylla kravet redan då de lämnar sitt anbud.

Vid annonserade upphandlingar över tröskelvärdena har upphandlande organisationer en skyldighet att acceptera en standardiserad form av egenförsäkran (ESPD European Single Procurement Document) som preliminärt bevis på att leverantören uppfyller kvalificeringskraven och att denne kan ge in efterfrågade bevis för detta.

Motiv

Kriteriet innebär att leverantören ska följa ett certifierat miljöledningssystem eller en miljöledningsstandard och tillämpa det certifierade miljöarbetet under kontraktstiden. På detta sätt säkerställs att leverantören har de resurser och rutiner som krävs för att kunna uppfylla ställda miljökrav.

Arbetsrättsliga villkor tvätteriarbetare

Baskrav | Särskilda kontraktsvillkor | KravID: 11366

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier/arbetsrattsliga-villkor/arbetsrattsliga-villkor-baserat-pa-kollektivavtal/arbetsrattsliga-villkor-inom-specifika-omraden/arbetsrattsliga-villkor-tvatteriarbetare/basniva/>